

Παραγωγή προφορικού λόγου

Επίπεδο Δ

Πρώτη διδακτική πρόταση

Ενδεικτική διάρκεια:	1 διδακτική ώρα
Ομάδα στόχος:	Έφηβοι και ενήλικοι μαθητές
Διδακτικός στόχος:	Χρήση ορισμών (μέσα από παιχνίδι)
Στρατηγικές:	<i>χρήση πηγών, χρήση παράφρασης ή συνώνυμης λέξης, ερωτήσεις για επαλήθευση ή αποσαφήνιση, συνεργασία με συμμαθητές ή φυσικούς ομιλητές, κατανόηση της σκέψης και των συναισθημάτων των άλλων</i>
Ενσωμάτωση δεξιοτήτων:	κατανόηση γραπτού λόγου και παραγωγή προφορικού λόγου
Υλικό:	Έντυπα λεξικά ή ηλεκτρονικά λεξικά και σώματα κειμένων της Γλωσσικής Πύλης

Πορεία διδασκαλίας:

Στο τελευταίο επίπεδο οι μαθητές πρέπει να ξέρουν να δίνουν ορισμούς. Με αυτή τη δραστηριότητα – παιχνίδι, θα τους βάλουμε στη διαδικασία να περιγράφουν ή να ορίζουν επίθετα, ουσιαστικά, ρήματα, χωρίς μίμηση ή χειρονομίες.

Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει είτε με τη βοήθεια έντυπων λεξικών (χρήση πηγών), είτε με τη βοήθεια των λεξικών της Πύλης για την ελληνική γλώσσα και των σωμάτων κειμένων (χρήση πηγών).

Και στις δύο περιπτώσεις η τάξη θα εργαστεί σε δύο ομάδες (συνεργασία με συμμαθητές). Η μία ομάδα επιλέγει μερικές λέξεις και τις αναζητά στα λεξικά. Προσπαθεί να συντάξει δελτία για κάθε μια από τις λέξεις τα οποία να περιέχουν δύο ή τρεις απαγορευμένες λέξεις. Είναι οι λέξεις που δεν πρέπει να

χρησιμοποιηθούν για την περιγραφή και μπορούν να επιλεγούν από τον ορισμό που δίνει το λεξικό ή από τα σώματα κειμένων.

Ένα παράδειγμα από τη χρήση της γλωσσικής πύλης για τη λέξη αγώνας στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη

αγώνας ο [αγόνας] Ο2:

- 1. κάθε έντονη ή επίπονη προσπάθεια που κάνει κάποιος, κυρίως για να πραγματοποιήσει ένα σκοπό δύσκολο ή αξιόλογο:
 - Έκανε αγώνα για να μεγαλώσει τα παιδιά της.
 - Αγώνας για πρόοδο / επιβίωση / επικράτηση.
 - Ο αγώνας της ζωής.
 - || (ιδ. για ομαδικές προσπάθειες):
 - Συνδικαλιστικοί / κοινωνικοί / ταξικοί / πολιτικοί / ιδεολογικοί αγώνες.
 - Αγώνες για ισότητα / ειρήνη / κοινωνική πρόοδο.
 - Όλοι στον αγώνα! Ο αγώνας τώρα δικαιώνεται!
- 2. προσπάθεια που κάνει κάποιος για να αντιμετωπίσει ή να νικήσει κάποιον:
 - Δικαστικός / προεκλογικός / αντικαρκινικός / αθλητικός αγώνας.
 - α. ένοπλος αγώνας· (πρβ. *μάχη, πόλεμος*):
 - Αιματηρός αγώνας.
 - Οι αγώνες του ελληνικού έθνους για την ελευθερία.
 - Ο αγώνας του 1821., ο πόλεμος για την ανεξαρτησία της Ελλάδας.
 - β. το αγώνισμα ή άλλος αθλητικός αγώνας και ιδίως η πραγματοποίησή του:
 - Αγώνας δρόμου* / πάλης / ξιφασκίας / κολύμβησης / σκακιού / μπάσκετ / ποδοσφαίρου·(πρβ. *Ματς*). Ισόπαλος αγώνας.
 - Ο προκριματικός / τελικός αγώνας.
 - Ο διαιτητής ενός αγώνα.
 - || (πληθ. ιδ. για αθλητικούς αγώνες):
 - Οι ολυμπιακοί / πανευρωπαϊκοί / βαλκανικοί αγώνες.

- 3. διαγωνισμός, συναγωνισμός:
 - ο Δραματικοί / ποιητικοί / σκηνικοί αγώνες.

Και τα σώματα κειμένων:

1.ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΜΕ τη λήξη του **αγώνα**.....

2.η διαδρομή του ποδηλατικού **αγώνα αντοχής** στον Δήμο Αθηναίων.

3.στον τοπικό **αγώνα ανωμάλου δρόμου**.....

κ.ά (που δείχνουν το πως η λέξη σχετίζεται με την πολιτική, το ποδόσφαιρο...)

Έτσι η κάρτα για τη λέξη:

ΑΓΩΝΑΣ

Επιβίωση

Ποδόσφαιρο

Αντοχή

Η μια ομάδα ζητά από την άλλη να δώσει ορισμούς χωρίς να χρησιμοποιήσει τις λέξεις που βρίσκονται σε κάθε κάρτα π.χ. για τη λέξη 'αγώνας' αυτές είναι οι: επιβίωση, ποδόσφαιρο, αντοχή (**συνεργασία με συμμαθητές ή φυσικούς ομιλητές**).

Ο μαθητής που θα περιγράφει στην ομάδα του τη λέξη προσπαθεί να την περιγράψει με ορισμό ή χρησιμοποιώντας συνώνυμες λέξεις, είτε παραφράζοντας (**χρήση παράφρασης ή συνώνυμης λέξης**). Έτσι, μπορεί εύκολα να ανακαλέσει τη λέξη και τις σύνδρομες λέξεις και σημασίες (collocations), αν χρειαστεί σε κάποια περίπτωση επικοινωνίας. Οι υπόλοιποι της ομάδας ακούν προσεκτικά και μέσα σε πολύ λίγο χρόνο πρέπει να προτείνουν λέξεις ή να κάνουν περισσότερες ερωτήσεις (**ερωτήσεις για επαλήθευση ή αποσαφήνιση**) για να καταλάβουν ποια λέξη περιγράφεται. Στόχος στη διαδικασία αυτή είναι να βρίσκονται οι μαθητές σε μια διαδικασία

ερωταποκρίσεων που θα τους οδηγήσει σταδιακά στην ανακάλυψη της σωστής λέξης (κατανόηση της σκέψης και των συναισθημάτων των άλλων).

Π.χ. για τη λέξη «αγώνας»:

A. Οι αθλητές το κάνουν

B. Είναι κάποιο άθλημα;

A. Όχι, είναι κάτι γενικό. Μερικοί το κάνουν. Έχει σχέση με δρόμο.

B. Κάποιο αγώνισμα;

A. Είσαι πολύ κοντά...

B. Αγώνας δρόμου;

Και οι δύο ομάδες αποκτούν λεξιλόγιο, αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι αποκτούν γνώση για τη συχνότητα της λέξης στην ελληνική και για τις λέξεις με τις οποίες συνήθως εμφανίζεται (αυτό επιτυγχάνεται μέσα από τα σώματα κειμένων). Για τη λέξη «αγώνας» βλέπουν ότι εμφανίζεται με λέξεις όπως «ποδόσφαιρο, δρόμος, αντοχή». Συγκρίνουν τις χρήσεις αυτές με τις αντίστοιχες στη γλώσσα τους.

Φύλλο εργασίας:

Επιλέξτε μερικές λέξεις. Αναζητήστε τις σε ένα λεξικό (έντυπο) ή στο λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής που βρίσκεται στην Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Στην ίδια ιστοσελίδα μπορείτε να κάνετε αναζήτηση στα σώματα κειμένων. Κάτι τέτοιο θα σας επιτρέψει να δείτε με ποιες λέξεις συντάσσεται/συνεμφανίζεται η λέξη που σας ενδιαφέρει. Έτσι, μπορείτε να επιλέξετε τις συχνότερες από αυτές τις χρήσεις / εμφανίσεις και να τις βάλετε στην κατηγορία των απαγορευμένων λέξεων, εκείνων δηλαδή που η άλλη ομάδα δεν πρέπει να χρησιμοποιήσει στην περιγραφή.

Στη συνέχεια ανταλλάσσετε κάρτες. Κάθε μέλος της ομάδας προσπαθεί να περιγράψει τη λέξη στην υπόλοιπη ομάδα του.